

DISCURS DE CLOENDA DE L'HOMENATGE A GAUDÍ*

JORDI BONET I ARMENGOL

La Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, te el goig d'haver-se pogut sumar amb total dedicació a l'any Gaudí. El curset que ahir va dedicar-li la darrera lliçó per exposar l'obra cabdal del Temple expiatori de la Sagrada Família, després de la visita efectuada el dissabte 12 al matí, em va permetre d'explicar tot l'esforç desplegat per Gaudí, per deixar les seves idees i la seva extraordinària lliçó d'arquitecte genial, per tal que fos possible continuar l'obra a mans dels que el succeïrien, amb plenitud de detalls i solucions totalment noves i que sols un home clarivident i dotat podia plantejar.

Josep Maria Subirachs, amb una exposició lúcida i molt interessant ha parlat en el curset del simbolisme i de la seva experiència deguda a la seva intensa i valuosa intervenció, allí realitzada, amb l'obra de més empena i monumentalitat escultòrica contemporània.

Josep Maria Garrut, director i ànima de la Casa-museu Gaudí, a la que ha dedicat mitja vida, ha exposat la part més important de tot el que ell sap del Parc Güell i de la casa on visqué Gaudí una vintena d'anys. Ben segur que aquelles parets, com el pas pels viaductes i la plaça li han permès d'anar coneixent i entenent uns aspectes poc coneguts de l'arquitecte com del seu amic, mecenes i veí, Eusebi Güell, amb les il·lusions i també el fracàs d'aquella experiència que els barcelonins no pogueren entendre, però que és ara patrimoni de tots i lloc on admirar una tasca esplèndida d'imaginació i bons oficis.

Pilar Vélez ha fet l'esforç d'exposar la feina ben feta de paletes, ferrers i ceramistes, dels dibuixants i fusters, dels escultors i vitrallers, etc. I també dels petits empresaris que col·laboraven amb Gaudí fent possible l'execució de totes les seves idees. Joan Bassegoda el conservador de la Reial Catedral Gaudí i potser la persona que més sap i més dades ha recollit, furgant incansable a arxius,

* En sessió celebrada el dia 16 d'octubre del 2002.

parlant amb els testimonis que tractaven a Gaudí, escrivint llibres, notícies i donant conferències per tot arreu i sobretot encomanant a la gent jove l'interès per la recerca. Sens dubte que les poques hores del curset no podran servir per transmetre tot el que ell sap, però ben segur que com sempre ell està disponible per transmetre a tothom el seu extraordinari coneixement de l'obra gaudiniana.

Joan Vila Grau, l'acadèmic artista i estudiós dels vitralls també ha aportat l'experiència directa d'estar continuant l'obra de Gaudí, amb la llum i el color dels vitralls de la Resurrecció i part del Transepte que seran ben aviat visibles. Com en Subirachs i jo mateix tenim la responsabilitat de ser els successors del que Gaudí sovint parlava, amb una humilitat sorprenent i una confiança que ens sorprèn.

Avui en aquest acte hem demanat la participació de la Sra. Pilar Vélez i el Dr. Bassegodà i al seu costat de Carles Güell i de Sentmenat perquè ens parlessin i evoquessin al creador, l'arquitecte amb els que feren possible de realitzar les seves idees, els artesans i homes d'ofici, i també del mecenes Eusebi Güell que mai dubtà de la creativitat de Gaudí. Sense tots ells potser Antoni Gaudí no hauria pogut expressar tot el que portava a dins i que ara podem admirar. Aquest any Gaudí ens ha fet possible que gent de tot arreu vinguessin a veure el que féu, fonamentalment a Catalunya. El que ell va deixar-nos i que ha esdevingut potser un dels més importants actius de la nostra ciutat de Barcelona.

S'han realitzat molts actes, de tota mena, amb èxit en general, amb més o menys encert i n'estem contents i agraïts, els que ens sentim potser més aprop del mestre, del que s'ha fet i es fa i es farà encara.

Voldria però afegir un parell de reflexions: subratllar que la seva obra respon a la realitat d'un home excepcional, que és fruit també d'una realitat que ell estimava i per les que va treballar i va esforçar-se jo diria fora mida.

Gaudí apareix en un moment històric que a partir del Romanticisme provocà un despertar de Catalunya amb la Renaixença.

Dins del marc de l'arquitectura Gaudí creia que calia esforçar-se i lluitar per a donar consciència al món de la pròpia existència, la de Catalunya, amb el propi llenguatge universal de les belles arts. També però sempre amb una fidelitat a la pròpia llengua catalana, perquè li permetia expressar els sentiments i així traspasar millor als altres les pròpies idees. Enguany, que també celebrem l'any Verdaguier, em porta a explicar com Gaudí assistí el 14 de maig de 1924 a la inauguració del monument al poeta que es féu, en presència del Rei Alfons XIII a qui parlà amb cordialitat i en català. Un dels membres del seguici no ho pogué entendre i exclamà: «Si loco i catalanista el cura, peor el arquitecto». Fa pena aquesta incomprensió, que malauradament continua.

I és que en les figures genials hi ha sempre actituds sorprenents. Res s'aconsegueix sense esforç i sacrifici amb la joia que porta a complir el deure assumit en plena llibertat.

Quin artista, quin arquitecte, davant la responsabilitat inmensa d'assumir un projecte i realitzar-lo amb tota la intensitat i força que demana és capaç d'imposar-se un llarg dejuni? O bé de portar una vida austera i una dedicació total fins a dur a terme un projecte que en plena seguretat no veurà construït? Una persona, Gaudí, a qui la fe el portà a assumir un comportament públic amb la força i la fidelitat que calia fins esdevenir heroica. Per això diu: «Jo també he estudiat, encara estudio, treballo sense parar. No crec el més mínim en la improvisació». O bé: «Jo treballo per Catalunya dintre el meu camp apropiat, alçant el Temple, ja que el Temple és el més digne de representar un poble».

Per acabar no puc deixar de dir que les obres d'un home són manifestació del propi esperit. Per això les paraules del professor Ràfols que clouen el primer llibre que es publicà sobre el genial arquitecte, deien «Gaudí vist fora de la Fe, restarà sempre incompreensible». I és que Gaudí es lliurà plenament a la recerca de «la bellesa», que com ell deia «es resplendor de la Veritat».